

Abstrakt (česky)

Disertační práce se zabývá vztahem mezi dvěma komplexními sémantickými koncepty, evaluativitou a neurčitostí. Jádrem práce představuje korpusová případová analýza neurčitých zájmen v češtině.

Tomu, do jaké míry a jestli vůbec mohou neurčitá zájmena kromě neurčité reference nést také evaluativní význam, byla doposud sotva věnována pozornost. Některé práce se z tohoto hlediska omezují pouze na několik málo konstatování, která ale nejsou podložena podrobnějším průzkumem.

Při předkládaném výzkumu se vychází z toho, že se výrazy s hodnoticí funkcí často ve výpovědi či v kontextu sdružují, tedy že tíhnou ke spojování se s podobně polarizovanými výrazy. V souvislosti s tímto poznatkem je v práci představen nový metodologický přístup, tzv. lexikograficky řízená kolokační analýza. Tato metoda spočívá ve srovnání významu, který u daného kolokátu uvádí výkladový slovník, s významem, jehož daný kolokát nabývá ve spojení s neurčitým zájmenem. Jak vzhledem ke slovníkové definici, tak vzhledem k samotnému spojení je kolokátu přiřazena hodnota na předem definované evaluativní škále. Tyto dvě hodnoty následně umožňují vzájemné srovnání, jak co se týče evaluativity či neutrality samotné, tak co se týče směru případného evaluativního významu (pozitivní vs. negativní). Přiřazování těchto hodnot podléhá předem definovaným kritériím. Kromě toho jsou při analýze zaznamenávány morfosyntaktické konstrukce, s nimiž se spojení takové jednotky s neurčitým zájmenem váže. Celkem se tyto zmíněné vlastnosti sledují u 11 zvolených neurčitých zájmen se středním a vyšším stupněm gramatikalizace. Kolokační analýza je založena na datech z korpusu internetových textů csTenTen v17.

Výsledky analýzy ukazují na to, že lze mezi evaluativním a neurčitým významem u zájmen spatřovat různé souvislosti. U většiny ze zkoumaných zájmen je potvrzena tendence se vyskytovat v negativně evaluativním kontextu. Kromě toho má většina zkoumaných zájmen schopnost ovlivnit neutrálně či pozitivně laděný kontext v negativním směru. Toto zjištění lze interpretovat tak, že neurčitost příp. neurčitelnost objektu, časového úseku, místa či situace je většinou vnímána negativně. Kromě toho výsledky v souvislosti s výzkumnými otázkami a hypotézami předložené práce ukazují, že tyto vlastnosti neurčitých zájmen nesouvisí s jejich mírou gramatikalizace. I přesto nemají některá zájmena tendenci vyskytovat se v evaluativním prostředí ani tendenci polaritu svého prostředí ovlivňovat.

Dále předložená práce přináší přehled různých teoretických přístupů k evaluativitě a novou inventarizaci českých neurčitých zájmen, založenou na korpusových datech. Zájmena vybraná pro analýzu evaluativního významu vychází právě z tohoto nově získaného inventáře.

Kromě nově získaných poznatků týkajících se vztahu evaluativního a neurčitého významu na příkladu neurčitých zájmen v češtině lze přínos předkládané práce spatřovat v nabídce nových metodologických východisek pro zkoumání vztahu mezi dvěma komplexními sémantickými koncepty. Na základě toho nabízí práce i základnu pro budoucí výzkumy v této i v dalších souvisejících oblastech, stejně jako data a výchozí hypotézy pro možná budoucí psycholingvistická zkoumání daných fenoménů.